

Cuprins

ABREVIERI.....	9	
CUVÂNT-ÎNAINTE	11	
TITLUL I. LEGEA PENALĂ ȘI LIMITELE EI DE APLICARE		
(Codul penal în vigoare și noul Cod penal).....	13	
Capitolul I. Dispoziții preliminare (Codul penal în vigoare)	13	
Capitolul I. Principii generale (Noul Cod penal)	13	
Capitolul II. Limitele aplicării legii penale (Codul penal în vigoare)	21	
Capitolul II. Aplicarea legii penale (Noul Cod penal)	21	
Secțiunea I. Aplicarea legii penale în spațiu (Codul penal în vigoare)	21	
Secțiunea a 2-a. Aplicarea legii penale în spațiu (Noul Cod penal)	21	
Secțiunea a II-a. Aplicarea legii penale în timp (Codul penal în vigoare)	56	
Secțiunea I. Aplicarea legii penale în timp (Noul Cod penal)	56	
TITLUL II. INFRAȚIUNEA (Codul penal în vigoare și noul Cod penal).....		91
Capitolul I. Dispoziții generale (Codul penal în vigoare și noul Cod penal)	91	
Capitolul II. Tentativa (Codul penal în vigoare)	110	
Capitolul IV. Tentativa (Noul Cod penal).....	110	
Capitolul III. Participația (Codul penal în vigoare).....	125	
Capitolul VI. Autorul și participanții (Noul Cod penal)	125	
Capitolul IV. Pluralitatea de infracțiuni (Codul penal în vigoare)	149	
Capitolul V. Unitatea și pluralitatea de infracțiuni (Noul Cod penal)	149	
Capitolul V. Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei (Codul penal în vigoare).....	190	
Capitolul II. Cauzele justificative (Noul Cod penal).....	190	
Capitolul III. Cauzele de neimputabilitate (Noul Cod penal)	190	
TITLUL III. PEDEPSELE (Codul penal în vigoare și noul Cod penal).....		220
Capitolul I. Dispoziții generale (Codul penal în vigoare)	220	
Capitolul II. Categoriile și limitele generale ale pedepselor (Codul penal în vigoare).....	224	
Capitolul I. Categoriile pedepselor (Noul Cod penal).....	224	
Capitolul III. Pedepsele principale aplicabile persoanei fizice (Codul penal în vigoare).....	226	
Capitolul II. Pedepsele principale (Noul Cod penal)	226	
Secțiunea 0. Regimul de executare a pedepselor principale privative de libertate (Codul penal în vigoare)	226	
Secțiunea I. Detențiunea pe viață (Codul penal în vigoare)	228	
Secțiunea I. Detențiunea pe viață (Noul Cod penal)	228	
Secțiunea II. Închisoarea (Codul penal în vigoare)	233	
Secțiunea a 2-a. Închisoarea (Noul Cod penal)	233	
Secțiunea III. Amenda (Codul penal în vigoare).....	240	
Secțiunea a 3-a. Amenda (Noul Cod penal)	240	

Capitolul IV. Pedepsele complementare și pedepsele accesorii aplicabile persoanei fizice (Codul penal în vigoare).....	246
Capitolul III. Pedepsa accesorie și pedepsele complementare (Noul Cod penal)	246
<i>Secțiunea I. Pedepsele complementare (Codul penal în vigoare)</i>	247
<i>Secțiunea a 2-a. Pedepsele complementare (Noul Cod penal)</i>	247
<i>Secțiunea II. Pedepsele accesorii (Codul penal în vigoare)</i>	264
<i>Secțiunea I. Pedepsa accesorie (Noul Cod penal)</i>	264
Capitolul V. Individualizarea pedepselor (Codul penal în vigoare și noul Cod penal)	272
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale (Codul penal în vigoare și noul Cod penal)</i>	273
<i>Secțiunea II. Circumstanțele atenuante și agravante (Codul penal în vigoare)</i>	284
<i>Secțiunea a 2-a. Circumstanțele atenuante și circumstanțele agravante (Noul Cod penal)</i>	284
<i>Secțiunea III. Suspendarea condiționată a executării pedepsei (Codul penal în vigoare)</i>	313
<i>Secțiunea III¹. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere (Codul penal în vigoare)</i>	326
<i>Secțiunea a 5-a. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere (Noul Cod penal)</i>	326
<i>Secțiunea III². Executarea pedepsei la locul de muncă (Codul penal în vigoare)</i>	341
<i>Secțiunea a 3-a. Renunțarea la aplicarea pedepsei (Noul Cod penal)</i>	344
<i>Secțiunea a 4-a. Amânarea aplicării pedepsei (Noul Cod penal)</i>	346
<i>Secțiunea IV. Calculul pedepselor (Codul penal în vigoare)</i>	349
Capitolul IV. Calculul duratei pedepselor (Noul Cod penal).....	349
<i>Secțiunea a 6-a. Liberarea condiționată (Noul Cod penal)</i>	357
<i>Art. 55¹, 55², 59-61 (Codul penal în vigoare)</i>	357

TITLUL VI. RĂSPUNDEREA PENALĂ A PERSOANEI JURIDICE

(Noul cod penal)	371
Capitolul I. Dispoziții generale (Noul Cod penal)	371
Art. 19 ¹ , 53 ² , 71 ¹ , 71 ² , 71 ³ , 71 ⁴ , 71 ⁵ , 71 ⁶ , 71 ⁷ , 40 ² , 40 ¹ , 80, 72 alin. (3), 122 alin. (3), 126 alin. (1 ¹), (1 ²) și (3) și art. 134 alin. (2) din Codul penal în vigoare	371
Capitolul II. Regimul pedepselor complementare aplicate persoanei juridice (Noul Cod penal).....	395
Capitolul III. Dispoziții comune (Noul Cod penal).....	402

TITLUL IV. ÎNLOCUIREA RĂSPUNDERII PENALE

(Codul penal în vigoare și noul Cod penal)	412
--	-----

TITLUL V. MINORITATEA

(Codul penal în vigoare și noul Cod penal)	418
Capitolul I. Regimul răspunderii penale a minorului (Noul Cod penal)	418
Capitolul II. Regimul măsurilor educative neprivative de libertate (Noul Cod penal).....	438
Capitolul III. Regimul măsurilor educative privative de libertate (Noul Cod penal).....	444
Capitolul IV. Dispoziții comune (Noul Cod penal)	463

TITLUL VI. MĂSURILE DE SIGURANȚĂ (Codul penal în vigoare)	465
Capitolul I. Dispoziții generale	465
TITLUL VI. MĂSURILE DE SIGURANȚĂ (Noul Cod penal)	465
Capitolul I. Dispoziții generale	465
Capitolul II. Regimul măsurilor de siguranță (Codul penal în vigoare).....	468
Capitolul II. Regimul măsurilor de siguranță (Noul Cod penal).....	469
TITLUL VII. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ RĂSPUNDEREA PENALĂ SAU CONSECINȚELE CONDAMNĂRII (Codul penal în vigoare)	523
Capitolul I. Amnistia și grațierea (Codul penal în vigoare)	523
TITLUL VII. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ RĂSPUNDEREA PENALĂ (Noul Cod penal)	523
TITLUL VIII. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ SAU MODIFICĂ EXECUTAREA PEDEPSEI (Noul Cod penal)	529
Capitolul II. Prescripția	543
Capitolul III. Lipsa plângerii prealabile și împăcarea părților (Codul penal în vigoare).....	565
Capitolul IV. Reabilitarea (Codul penal în vigoare)	576
TITLUL IX. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ CONSECINȚELE CONDAMNĂRII (Noul Cod penal)	577
TITLUL VIII. ÎNȚELESUL UNOR TERMENI SAU EXPRESII ÎN LEGEA PENALĂ (Codul penal în vigoare)	587
TITLUL X. ÎNȚELESUL UNOR TERMENI SAU EXPRESII ÎN LEGEA PENALĂ (Noul Cod penal)	588

Coordonator
Prof. univ. dr. Alexandru Boroș

Conf. univ. dr. Ion Rusu
Lect. univ. dr. Florentina Pușcă
Lect. univ. dr. Angelica Chirilă
Lect. univ. dr. Monica Pocora
Lect. univ. dr. Gina Livioara Goga
Lect. univ. dr. Alina Dumitrache
Asist. univ. drd. Minodora-Ioana Bălan-Rusu

Practică judiciară în materie penală

Drept penal

Partea generală

(Dispozițiile actualului Cod penal și ale noului Cod penal)

**Doctrină, jurisprudență relevantă: C.E.D.O.,
Curtea Constituțională, decizii de îndrumare ale fostului Tribunal Suprem,
decizii pronunțate în recurs în interesul legii și decizii de speță**

Universul Juridic
București
-2013-

TITLUL I

LEGEA PENALĂ ȘI LIMITELE EI DE APLICARE

(Codul penal în vigoare și noul Cod penal)

Conf. univ. dr. Ion Rusu
Asist. univ. drd. Minodora-Ioana Bălan-Rusu

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII PRELIMINARE (Codul penal în vigoare)

Art. 1. Scopul legii penale (Codul penal în vigoare)

Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, România, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept.

Art. 2. Legalitatea incriminării (Codul penal în vigoare)

Legea penală prevede care fapte constituie infracțiuni, pedepsele ce se aplică infractorilor și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii acestor fapte.

CAPITOLUL I

PRINCIPII GENERALE (Noul Cod penal)

Art. 1. Legalitatea incriminării (Noul Cod penal)

- (1) Legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni.
- (2) Nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când a fost săvârșită.

Art. 2. Legalitatea sancțiunilor de drept penal (Noul Cod penal)

- (1) Legea penală prevede pedepsele aplicabile și măsurile educative ce se pot lua față de persoanele care au săvârșit infracțiuni, precum și măsurile de siguranță ce se pot lua față de persoanele care au comis fapte prevăzute de legea penală.
- (2) Nu se poate aplica o pedeapsă ori nu se poate lua o măsură educativă sau o măsură de siguranță dacă aceasta nu era prevăzută de legea penală la data când fapta a fost săvârșită.
- (3) Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită și aplicată în afara limitelor generale ale acesteia.

Doctrină

A. Boroș, *Drept penal. Partea generală (conform noului Cod penal)*, Ed. C.H. Beck, București, 2010, pp. 1-45; A. Boroș, *Drept penal. Partea generală*, Ed. C.H. Beck, București, 2006, pp. 1-38; A. Boroș, I. Rusu, *Cooperarea judiciară internațională în materie penală. Curs master*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, pp. 18-32; C. Bulai,

B.N. Bulai, *Manual de drept penal. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2007, pp. 7-101; D. Ungureanu, M. Udrioiu, O. Predescu, *Considerații referitoare la interpretarea art. 101 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în raport cu principiul legalității incriminării și a pedepsei*, în *Dreptul* nr. 3/2011, p. 203; F. Streteanu, *Tratat de drept penal. Partea generală*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, vol. I, pp. 1-151; G. Antoniu, în G. Antoniu (coordonator), C. Bulai, C. Duvac, I. Griga, G. Ivan, C. Mitache, I. Molnar, I. Pascu, V. Pașca, O. Predescu (autori), *Explicații preliminare ale noului Cod penal. Art. 1-52*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, vol. I, pp. 19-40; G. Antoniu, în T. Vasiliu, G. Antoniu, Șt. Daneș, Gh. Dăringă, D. Lucinescu, V. Papadopol, D. Pavel, D. Popescu, V. Rămureanu, *Codul penal al României, comentat și adnotat. Partea generală*, Ed. Științifică, București, 1972, pp. 9-22; G. Antoniu, *Jurisprudența Curții Europene și legea penală română (I)*, în R.D.P. nr. 1/2012, p. 9; G. Antoniu, *Reforma penală și sistematizarea dispozițiilor penale*, în R.D.P. nr. 4/1997, p. 9; G. Ivan, M.-C. Ivan, *Principiul legalității incriminării și a pedepsei în dreptul Uniunii Europene*, în *Dreptul* nr. 9/2012, p. 272; G.L. Goga, *Principiul securității juridice din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene*, în volumul conferinței internaționale „Noua legislație penală, tradiție, recodificare, reformă, progres juridic”, sub egida Academiei Române – Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” și a Asociației Române de Științe Penale, Ed. Universul Juridic, București, 2012, vol. II, p. 211; I. Pascu, *Drept penal. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2007, pp. 21-58; I. Pascu, în I. Pascu, V. Dobrinioiu, T. Dima, M.A. Hotca, C. Păun, I. Chiș, M. Gorunescu, M. Dobrinioiu, *Noul Cod penal comentat. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, vol. I, pp. 7-24; I. Rusu, *Individualizarea sancțiunilor de drept penal. Curs master*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, pp. 21-97; L. Roman, *Încadrarea juridică a faptei constând în deținerea în afara antrepozitului fiscal a produselor accizabile nemarcate fiscal și care provin din contrabandă*, în *Dreptul* nr. 12/2012, p. 173; M. Udrioiu, O. Predescu, *Principiul legalității în dreptul penal român în lumina standardelor europene*, în *Dreptul* nr. 5/2008, p. 246; T. Avrigeanu, *Reflecții asupra valorii sociale ca obiect al ocrotirii penale*, în R.D.P. nr. 3/1997, p. 68; T. Corlățean, *Trăsături caracteristice ale protecției internaționale a drepturilor omului*, în *Dreptul* nr. 9/2012, p. 227; V. Dongoroz și S. Kahane, în V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Stănoiu, *Explicații teoretice ale Codului penal român, Partea generală*, Ed. Academiei Române, București, 1969, vol. I, pp. 5-44; V. Pașca, *Drept penal. Partea generală. Curs universitar (conform noului Cod penal)*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, pp. 7-65.

Practică judiciară

Hotărâri C.E.D.O.

✓	Principiul legalității. Domeniul de aplicabilitate – 1, 4, 6, 7, 9.
✓	Principiul legalității. Previzibilitatea normei penale – 2, 3, 5, 8.

1. Cauza OOMS c. Franței. Condam-nare pentru comercializarea unui produs falsificat, notificat autorităților belgiene,

conținând un aditiv prohibit de regle-mentarea comunitară transpusă în dreptul francez. Reclamantul era admi-

nistratorul unei societăți franceze de vânzări de suplimente alimentare, sub forma comprimadelor efervescente. Aceste produse fuseseră în prealabil comercializate în Belgia, autorizate în acest scop, conform spuselor reclamantului, după verificarea conformității lor ca nutrimente, în sensul legislației comunitare. El (reclamantul – n.r.) depune, în acest sens, un document emis de Inspekția Generală a mărfurilor alimentare, care dovedea primirea unui dosar de notificare și atribuirea unui număr pentru produs. Publicitatea făcută cu ocazia comercializării acestor produse în Franța a atras atenția direcției generale a concurenței, consumului și reprimării fraudelor, care a procedat la investigații în urma cărora a fost relevată prezența benzoatului de sodiu în aceste comprimate solide, neconformă cu Directiva comunitară 95/2/CE, care nu îl autoriza decât în suplimentele lichide. În acest sens, ea (Direcția – n.r.) a contactat persoana care îi succedase reclamantului în funcția de administrator, apoi inspekția generală belgiană, care supraveghea aceste aspecte în țara sa. În Franța, reclamantul și noul administrator, precum și societatea au făcut obiectul unor cercetări în fața instanțelor penale, ca urmare a desfășurării unei publicități mincinoase și a prezentării, punerii în vânzare sau vinderii de mărfuri care servesc alimentației umane, despre care știau că sunt falsificate, denaturate sau toxice. Tribunalul corecțional a constatat că persoanele urmărite erau vinovate de aceste fapte. Curtea de apel a menținut hotărârea, iar Curtea de Casație a respins recursul în casație formulat de cei în cauză.

Cerere inadmisibilă în privința art. 7 alin. (1). Curtea amintește că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele pe care le reprimă, condiții îndeplinite în mod evident în speță. Directiva comunitară 95/2/CE, transpusă în dreptul francez, stipula modalitatea autorizată de utilizare a benzoatului de sodiu. Recla-

mantul, care nu contestă că în dreptul pozitiv francez falsificarea unui produs poate rezulta din adăugarea unei substanțe ilicite, putea deci să prevadă faptul că el comercializa un produs ce conținea un aditiv prohibit, riscând astfel să fie urmărit penal și condamnat pentru vânzarea și punerea în vânzare a unui produs alimentar falsificat, în temeiul art. L. 213-3 din Codul de consum. De altfel, susținerea reclamantului este oricum greșită în realitate, fiindcă el nu se putea prevala nici de o autorizație de comercializare eliberată de administrația belgiană, nici de vreo recunoaștere de către aceasta a conformității produsului cu legislația în vigoare, cererea fiind vădit nefondată (*C.E.D.O., Secția a V-a, decizia OOMS c. Franței, 25 septembrie 2008, cererea nr. 38126/06, disponibilă pe www.jurisprudencedo.com*).

2. Cauza Delbos și alții c. Franței. Principiul legalității. Previzibilitatea legii. Atunci când anumite persoane au fost avertizate administrativ pentru o faptă, infracțiunea ce este constituită din aceeași faptă este previzibilă.

Reclamanții sunt directorii de producție și directorul general al societăților din grupul Philip Morris, care produce și distribuie în Franța mai multe mărci de țigări. Țigările care se vindeau în Franța aveau înscris pe ele, potrivit legii, mesajul „Dăunează grav sănătății”. Acest mesaj era precedat de mențiunea „Potrivit Legii nr. 92-32”. Atunci când au completat mențiunea de pe țigări cu aceea privind legea, societatea a fost avertizată de autoritățile sanitare că orice adăugare la avertismentul impus prin lege îi schimbă acestuia sensul. Întrucât mesajul de pe pachetele de țigări nu a fost modificat, reclamanții au fost condamnați penal pentru o infracțiune la Codul sanitar, care consta în vânzarea de țigări fără mesajul de avertizare stabilit prin lege, care nu putea fi schimbat ori înlăturat.

Art. 7 („Nicio pedeapsă fără lege”). Reclamanții au susținut în fața Curții că nu au modificat mesajul de avertizare, ci doar au menționat conformitatea acestuia cu Legea nr. 91-32, fiind condamnați pentru o faptă care nu era infracțiune. Curtea amintește că reclamanții fuseseră anterior avertizați administrativ pentru aceeași faptă, ceea ce face ca infracțiunea respectivă să fie previzibilă. În plus, Curtea a considerat că prin adăugarea mențiunii în cauză, reclamanții au modificat mesajul de avertizare, astfel încât puteau să prevadă că norma penală în discuție le este aplicabilă, cu atât mai mult cu cât lucrează într-un domeniu de risc maxim. De aceea, art. 7 nu a fost violat, norma aplicată fiind previzibilă (*C.E.D.O., Secția a III-a, decizia Delbos și alții c. Franței, 16 septembrie 2004, cererea nr. 60819/00, disponibilă pe www.juris-prudentacedo.com*).

3. Cauza Eurofinacom c. Franței. Principiul legalității. Previzibilitatea legii. Persoanele care activează ca profesioniști în anumite domenii au o obligație de prevedere a unei norme penale mai importantă decât o persoană particulară obișnuită.

Societatea reclamată exploatează un serviciu de trimis mesaje accesibil oricărei persoane în cadrul unei rețele de telecomunicații extrem de bine cunoscute în Franța, numită Minitel, un precursor al Internetului, în cadrul căreia, prin intermediul unui server, orice persoană putea comunica informații către un număr nedeterminat de persoane care accesa serverul. Bănuind că prin intermediul Minitelului prostituatele își recrutau clienții, mai mulți agenți de poliție au intrat în sistem și au discutat cu prostituatele, constatând că Minitelul este într-adevăr utilizat și de către prostituate în căutare de clienți. Cum asistarea, ajutarea și obținerea de profit din prostituție constituia infracțiunea de proxenetism, reclamanta a fost inculpată penal. În primă instanță, ea nu a

putut fi asistată de avocatul său, întrucât acesta a fost, la rândul său, inculpat ca reprezentant legal al persoanei juridice pentru aceeași infracțiune. Societatea a fost condamnată penal la plata unei amenzi.

1. Art. 6 („Dreptul la un proces echitabil”) parag. 3 lit. c). Curtea a admis faptul că societatea nu a putut, în primă instanță, să beneficieze de asistența avocatului pe care l-a ales, însă nimic din cele petrecute nu evidențiază faptul că asistența juridică furnizată de avocatul numit din oficiu nu a fost corectă. Cum scopul acestei dispoziții este acela de a garanta asistența juridică eficientă a oricărei persoane inculpate, iar reclamanta a primit o astfel de asistență, nu există nicio violare a art. 6 parag. 3 lit. c), iar capătul de plângere este în mod vădit nefondat.

2. Art. 6 („Dreptul la un proces echitabil”) parag. 1. Infracțiune provocată. Curtea a admis faptul că polițiștii au provocat în parte comiterea infracțiunii, întrucât au intervenit activ în stabilirea unor raporturi „contractuale” cu prostituatele, utilizând serverul reclamantei. Pe de altă parte însă, Curtea a constatat că polițiștii au avut informații anterioare cu privire la această infracțiune, iar în cursul procesului mai multe prostituate au recunoscut că își racolau clienții prin Minitel. În aceste condiții, nu se poate afirma că societatea ar fi fost condamnată pentru o infracțiune la care a fost provocată de către agenții statului, iar art. 6 parag. 1 a fost respectat.

3. Art. 7 („Nicio pedeapsă fără lege”). Reclamanta s-a plâns de faptul că la data comiterii faptei legea penală nu reprima expres utilizarea rețelelor de telecomunicații ca modalitate de comitere a proxenetismului, ci doar în timpul procesului a intervenit o astfel de modificare a Codului penal, care s-ar fi aplicat retroactiv. Curtea nu împărtășește acest punct de vedere, considerând că și în formularea anterioară legea penală era suficient de precisă pentru

a asigura previzibilitatea faptului că un astfel de act constituie infracțiune. Faptul că ulterior s-a reglementat expres ipoteza (în cauză – n.r.) nu înseamnă că legea nu se putea aplica astfel și anterior, prin interpretarea oferită de instanțe. Curtea a considerat că, în condițiile în care reclamanta este un gigant în materia telecomunicațiilor, nu îi era imposibil să prevadă consecințele utilizării serverelor sale în scopuri infracționale. În plus, prin contractele încheiate cu operatorii telefonici care facilitau accesul la Minitel, societatea a dat asigurări că serviciul nu va fi folosit pentru proxenetism, ceea ce probează caracterul previzibil al textului legal privind fapta de proxenetism. De aceea, nu există nicio violare a art. 7, iar plângerea este în mod vădit nefondată (*C.E.D.O., Secția a II-a, decizia Euro-finacom c. Franței, 7 septembrie 2004, cererea nr. 58753/00, disponibilă pe www.jurisprudencedo.com*).

4. Cauza Ecer și Zeyrek c. Turciei. Principiul legalității. Obligațiile organelor judiciare. Infracțiuni continue. Principiul securității juridice impune ca actele ce constituie o infracțiune continuă să fie enunțate cu claritate în actul de acuzare și în hotărârea de condamnare.

Reclamanții au fost arestați în septembrie 1993, suspectați de complicitate cu membri ai PKK. În cursul interogatoriului lor, aceștia au mărturisit că au sprijinit activitatea PKK începând cu anul 1988. Totuși, ulterior, cei doi reclamanți au retractat mărturiile inițiale, susținând că nu au nicio legătură cu organizația kurdă. În octombrie 1993, procurorii au dispus trimiterea lor în judecată sub acuzația că au găzduit membri ai PKK în perioada 1988-1989. În mai 1994, cei doi au fost condamnați la o pedeapsă de trei ani închisoare, care a fost ridicată cu ½ în aplicarea unei legi din 1991 privind sancționarea terorismului, apoi redusă cu o șesime potrivit dispozițiilor codului penal.

În drept, s-a invocat art. 7. Reclamanții s-au plâns de faptul că li s-a aplicat o pedeapsă mai grea decât cea în vigoare la data comiterii infracțiunilor, susținând că principiul *nulla poena sine lege* interzicea aplicarea legii din 1991 pentru fapte comise în perioada 1988-1989. Guvernul a susținut că este vorba despre infracțiuni continue, iar instanța s-a referit la perioada 1988-1989 doar pentru a determina momentul începerii comiterii infracțiunilor. Curtea amintește că principiul securității juridice impune ca actele ce constituie o infracțiune continuă să fie enunțate cu claritate în actul de acuzare și în hotărârea de condamnare. În speță, actul de acuzare făcea referire la infracțiuni comise în 1988 și 1989. De aceea, Curtea a constatat că reclamanții au fost judecați pentru infracțiuni comise în această perioadă, iar susținerea guvernului pârât este contradictorie cu actele judiciare, inclusiv cu actul de inculpare. De aceea, este rezonabil a se susține că reclamanții și-au pregătit apărarea în raport cu aceste fapte, astfel cum erau precizate în actul prin care au fost trimiși în judecată. În consecință, Curtea a constatat că reclamanții au fost condamnați la o pedeapsă mai ridicată decât cea existentă la data comiterii faptei, astfel că principiul legalității pedepsei a fost încălcat (*C.E.D.O., Secția I, hotărârea Ecer și Zeyrek c. Turciei, 27 februarie 2001, cererea nr. 29295/95 și nr. 29363/95, disponibilă pe www.jurisprudencedo.com*).

5. Cauza Schimanek c. Austriei. Principiul legalității. Previzibilitatea normei penale. Condiții. Lipsa de claritate a unei norme juridice poate fi compensată printr-o jurisprudență constantă și uniformă.

Reclamantul a fost condamnat la 15 ani de închisoare pentru activități inspirate de ideologia național-socialistă. Instanța a stabilit că reclamantul, în calitate de lider al unei grupări neonaziste, a fost implicat în recrutarea de noi membri și a organizat

reuniuni în care participanții glorificau cel de-al treilea Reich și negau existența uciderilor sistematice prin utilizarea de gaz toxic în lagărele de concentrare. În recurs, ținând cont de faptul că reclamantul și-a mărturisit faptele, instanța i-a redus pedeapsa la 8 ani de închisoare.

Art. 3. În general, este imposibil de a contesta în temeiul Convenției durata unei pedepse legal aplicată de către instanța competentă. Doar în circumstanțe excepționale durata unei pedepse poate naște dubii privind compatibilitatea sa cu prevederile art. 3 din Convenție. În speță, reclamantul a fost condamnat pentru o infracțiune cu caracter politic gravă, respectiv pentru participarea activă la actele unei asociații ce vizau subminarea independenței Austriei. Ținând cont și de atenția pe care a acordat-o instanța de recurs pedepsei aplicate reclamantului, Curtea a considerat că, în aceste circumstanțe, nu există nicio rațiune pentru care durata pedepsei să ridice vreo problemă prin raportare la prevederile Convenției.

Art. 7. Utilizând noțiunea largă de „activități inspirate de ideile național-socialiste” în legea penală, intenția legiuitorului a fost aceea de a scoate în afara legii orice activități cu caracter nazist. Pe de altă parte, înțelesul acestei dispoziții se limitează la conceptul de național-socialism ca ideologie istorică, astfel cum este ea înțeleasă în toată lumea și care poate fi considerată suficient de precisă. De altfel, jurisprudența și doctrina din Austria au dezvoltat mai multe criterii care fac legea în discuție suficient de accesibilă și previzibilă și care permit judecătorului să distingă cu claritate între activități precum cele ale reclamantului și cele care nu pot primi o calificare de activități cu caracter nazist. De aceea, art. 7 nu a fost violat (*C.E.D.O., Secția I, decizia Schimanek c. Austriei, 1 februarie 2000, cererea nr. 32307/96, disponibilă pe www.jurisprudencedo.com*).

6. Cauza *Adamson c. Marii Britanii*.

Principiul legalității. Domeniu de aplicabilitate. Înregistrare bază de date. Noțiunea de pedeapsă la care face referire această dispoziție este o noțiune autonomă a cărei calificare nu este influențată de calificarea ce îi este dată în dreptul intern.

În iunie 1995, reclamantul a fost condamnat la cinci ani de închisoare pentru agresiune sexuală, eliberarea sa fiind prevăzută pentru luna octombrie 1998. În septembrie 1997 a intrat în vigoare o lege care impunea ca autorii unor infracțiuni de natură sexuală să fie înregistrați la poliție pe o durată nedeterminată imediat după eliberarea lor. Reclamantul s-a declarat speriat de riscurile pe care o astfel de înregistrare le prezintă pentru el și familia sa.

Art. 7. Domeniul de aplicabilitate. Noțiunea de pedeapsă la care face referire această dispoziție este o noțiune autonomă a cărei calificare nu este influențată de calificarea ce îi este dată în dreptul intern. Pentru a determina caracterul de pedeapsă al unei sancțiuni trebuie determinat dacă aceasta este impusă în urma unei condamnări pentru o infracțiune. De asemenea, pentru calificarea corectă a unei sancțiuni trebuie ținut cont de calificarea sa în dreptul intern, de natura și scopul său, de procedura ce însoțește adoptarea și punerea în executare, precum și de duritatea sa. În speță, există o legătură între condamnarea penală și impunerea unei astfel de sancțiuni. Cu privire la calificarea în dreptul intern, legea prevede că unica obligație pe care o are persoana este aceea de a furniza informații autorităților. Măsura în discuție are drept scop reducerea incidenței recidivei, cunoașterea faptului că este înregistrată putând determina o persoană să se abțină de la repetarea infracțiunii, în condițiile în care astfel poliția poate acționa foarte rapid împotriva sa. Măsura în litigiu se aplică de plin drept, fără vreo procedură suplimentară, după o condamnare pentru

infracțiuni de natură sexuală. Obligația de a comunica poliției informații nu este, în sine, extrem de dură sau riguroasă, iar reclamantul nu a indicat niciun element concret din care să rezulte existența vreunui pericol pentru el și familia sa. Privită global, o astfel de măsură nu poate fi catalogată ca fiind o sancțiune, astfel încât art. 7 nu este aplicabil.

Art. 8. Viața privată. Obligația impusă reclamantului constituie o ingerință în viața sa privată. Această măsură a statului vizează un scop legitim, anume prevenirea infracțiunilor și protejarea drepturilor și libertăților altora. În baza acestei legi, o persoană eliberată din penitenciar după executarea unei pedepse pentru o infracțiune de natură sexuală trebuie să comunice poliției numele, data nașterii și domiciliul său. Persoana în cauză este ținută să comunice aceste date imediat ce intervine vreo schimbare pe o durată nedeterminată. Curtea a considerat că, luând în calcul gravitatea repercusiunilor care se pot cauza victimelor unor abuzuri sexuale, o astfel de măsură nu poate fi considerată ca fiind disproporționată față de scopul vizat. De aceea, nu există nicio violare a art. 8 din Convenție (*C.E.D.O., Secția a III-a, decizia Adamson c. Marii Britanii, 26 ianuarie 1999, cererea nr. 42293/98, disponibilă pe www.jurisprudencedo.com*).

7. Cauza *Brown c. Marii Britanii*. Principiul legalității. Domeniu de aplicabilitate. Sancțiune penală. O amendă cu caracter punitiv și disuasiv mai degrabă decât compensatorie poate conduce la considerarea litigiului ca fiind penal, în măsura în care valoarea amenzii este suficient de importantă.

Reclamantul este avocat. În cadrul activității sale profesionale, (acesta – n.r.) s-a asociat cu o persoană ce fusese condamnată pentru diverse infracțiuni de fraudă, în ciuda unei norme legale care interzicea o astfel de asociere. Datorită

acestui fapt, reclamantul a fost sancționat disciplinar cu o amendă în valoare de 10.000 de lire sterline de către o instanță disciplinară a ordinului avocaților.

Art. 7. Domeniu de aplicabilitate. O amendă cu caracter punitiv și disuasiv mai degrabă decât compensatorie poate conduce la considerarea litigiului ca fiind penal, în măsura în care valoarea amenzii este suficient de importantă. În speță, Curtea a considerat că amenda aplicată reclamantului a fost suficient de importantă pentru a putea fi considerată ca având un efect punitiv. În același timp, ea a sancționat un delict disciplinar grav, iar valoarea sa a fost egală cu suma obținută de către reclamant după ce și-a vândut cabinetul. Pe de altă parte, Curtea a constatat că procedura de sancționare nu a fost deloc apropiată de procedura penală, iar poliția ori parchetul nu au avut niciun rol în cursul acesteia. De aceea, ținând cont de natura esențialmente disciplinară a acuzației, nu se poate spune că valoarea ridicată a amenzii este suficientă pentru a-i conferi acesteia un caracter penal. De aceea, art. 7 nu este aplicabil (*C.E.D.O., Secția a III-a, decizia Brown c. Marii Britanii, 24 noiembrie 1998, cererea nr. 38644/97, disponibilă pe www.jurisprudencedo.com*).

8. Cauza *S.W. c. Marii Britanii*. Principiul legalității. Previzibilitatea normei penale. Condiții. Statele au obligația de a asigura definirea clară a oricărei infracțiuni prin lege.

Art. 7. Garanția consacrată prin art. 7, element esențial al preeminenței dreptului, ocupă un loc primordial în sistemul de protecție oferit de Convenție, așa cum o atestă faptul că art. 15 nu permite nicio derogare de la prevederile sale. Astfel, cum decurge din obiectul și scopul său, art. 7 trebuie interpretat și aplicat astfel încât să asigure o protecție eficace contra urmăririi

penale, condamnărilor și sancțiunilor arbitrar. În ciuda textului său, art. 7 nu se mărginește să interzică aplicarea retroactivă a legii penale în defavoarea acuzatului, ci consacră, de o manieră mai generală, principiul legalității delictelor și pedepselor și pe cel care consacră interdicția aplicării extensive a legii penale prin analogie.

În consecință, rezultă de aici că statele au obligația de a asigura definirea oricărei infracțiuni prin lege. Această condiție este îndeplinită ori de câte ori orice persoană poate să anticipeze, pe baza textului legal și a interpretării acestuia de către instanțele de judecată, care sunt actele sau omisiunile ce pot atrage răspunderea sa penală. Curtea amintește că, vorbind despre noțiunea de „lege”, ea înglobează atât dreptul scris, cât și pe cel nescriș și implică, pe lângă condiții formale, și condiții calitative, precum accesibilitate și previzibilitate (*C.E.D.O., Camera, hotărârea S.W. c. Marii Britanii*,

22 noiembrie 1995, cererea nr. 20166/92, disponibilă pe www.jurisprudentacedo.com).

9. Cauza *Lawless c. Irlandei*. Principiul legalității. Domeniu de aplicabilitate. Măsură preventivă. Art. 7 nu este aplicabil măsurilor preventive.

Art. 7. Domeniu de aplicabilitate. În speță, reclamantul a fost deținut pe baza unei norme care permitea detenția unei persoane în scop preventiv, pentru a o împiedica să comită o infracțiune. Curtea a considerat că o astfel de măsură constituie o măsură preventivă și nu poate fi considerată drept rezultatul unei condamnări penale în sensul art. 7 din Convenție. Acest text se poate aplica doar în cazul impunerii retroactive a unei pedepse penale, nu a unei sancțiuni preventive, astfel că art. 7 nu este aplicabil (*C.E.D.O., Camera, hotărârea Lawless c. Irlandei, 1 iulie 1961, cererea nr. 332/57, disponibilă pe www.jurisprudentacedo.com*).

Decizii de speță

Chiar dacă bunul însușit are o valoare redusă, instanța nu îl poate achita pe inculpat – în sarcina căruia s-a reținut infracțiunea de furt – invocând lipsa de pericol social al faptei, deoarece noua legislație penală nu mai cuprinde o dispoziție asemănătoare celei înscrise în art. 1 alin. (3) din Codul penal anterior, potrivit

căreia temeiul amintit putea să constituie o cauză de înlăturare a caracterului penal al faptei (*T.S., s. pen., dec. nr. 4584/1969, în R.R.D. nr. 4/1970, p. 185, apud T. Vasiliu și col., Codul penal comentat și adnotat. Partea generală, Ed. Științifică, București, 1972, p. 16*).